

MŪSŲ LIETUVA

NR. 9 (1544) — SEMANÁRIO — 1978 M. KOVAS — MARÇO 9 D. — 3,00 kr.
Rua Juatindiba, 20 (28) Caixa Postal 4421 — 01000 São Paulo, SP. Tel. 273-0338

Slavų apsuptyje

Kiekvienas saisis primena mums Klaipėdos atvadavimą atbūdančios Lietuvos savanoriškų karinių pajėgų. Tiesa, tai buvo jau seniai — prieš 55-rius metus. Per tą laikotarpį ne tik Klaipėda, bet ir Lietuva liko prarasta kaip nepriklausoma valstybė. Atrodo, anoji Klaipėdos problema, pareikalavusi tiek daug rūpesčių, nebeegzistuoja. Taip, ji neegzistuoja senąja savo forma, bet tebėra gyva naujuoju veidu. Kaip miestas ir kraštas ji tebeegzistuoja sovietinės Lietuvos respublikos sudėtyje. Šia savo egzistencija ji, kaip ir visa Lietuva, kelia visos lietuvių tautos egzistencijos klausimą. Juk ne tik Klaipėda su visa sritimi, bet ir visa Lietuva po II D. karo atsidūrė slavų, ypač rusų, apsuptyje. Prieš tai Lietuva buvo tarytum slenkstis tarp Rytų ir Vakarų. Prof. St. Šalkauskis ir kiti bandė, remdamiesi tokia geografine erdve, suvokti ir kultūrinę lietuvių tautos misiją. Lietuva, atsiremndama vienu sparnu į Rytų, kitu — į Vakarų kultūrą, galėjo svajoti apie savitos kultūros ugdymą, semiantis įkvėpimo iš abiejų pasaulių. Turėtoji būklė betgi pasikeitė: po II D. karo Lietuva neteko vakarinio sparno, nes jį užėmė rusai kolonistai, įsitvirtindami Rytų Prūsijoje. Visos tos Mažosios Lietuvos sritys, į kurias pagrįstai reikė pretenzijas Didžioji Lietuva, atsidūrė rusų rankose.

KOKS TAD likimas laukia lietuvių tautos naujoje situacijoje? Ar tai bereikšmis pasikeitimas, į kurį neverta kreipti dėmesio? Anaiptol! Tai gyvybinės reikšmės poslinkis, kuris gali fatališkai atsilipti į tautos gyvenimą. Visų pirma tenka įsidėmėti, kad atsidūrimas slavų apsuptyje ir netekimas vakarinio sparno, atkerta mūsų tautą nuo tiesioginio kontakto su Vakarų kultūra. Rusai kolonistai, apgyvendinti buvusiose Vokietijos žemėse, tapo užtvara, verčiančia lietuvius gyventi priverstinėje izoliacijoje. Sunkinanti aplinkybė yra ta, kad toji izoliacija specialiai palaikoma sovietinės valstybės jėga. Kontaktai su Vakarais labai normuojami — kaip vaistai vaistinėje. Dėlto Vakarų įtaka liko gerokai susilpninta. Ir jeigu ji dar pasiekia lietuvių tautą, tai arba radijo bangomis, arba per kitas slavų tautas. Netekus vakarinio sparno, labai sustiprėjo rytinis ir tapo netgi užgožiančiu. Lietuvių tauta pasidarė beveik sala slavų jūroje, kaip ir kiti baltiečiai. Ar tai reiškia, kad ji gali būti slavų tvano užlieta? Ar tai reiškia, kad lietuvių tauta gali būti ilgainiui sunaikinta? Galimybė yra visai reali. Juk praėityje mūsų tauta rytuose neteko daugybės savo žmonių, o vakaruose ir pietuose — artimų giminaičių prūsų ir jotvingių. Ir kas gali šiandieną tvirtinti, kad panašus pavojus negresia ir dabar?

RYTIETINĖS linkmės mintytojai mano, kad tokio egzistencinio pavojaus lietuvių tautai nėra, nes slavai lietuviams nepavojingi. Slavai, ypač rusai, esą žemės kultūros žmonės ir negali lietuvių nutautinti. Lietuviams ta prasme esą pavojingesni vokiečiai, kurių senos kultūros akivaizdoje lietuviams jaučiasi menkesni ir jai lengviau pasiduoda. Tos linkmės mintytojai yra nuomonės, jei vokiečiai mus okupuotų, greitai nutautintų. Bet vokie-

MIRĖ DAIL. TELESFORAS VALIUS

Gruodžio 1 rytą Toronte, Kanadoj, po sunkios ligos mirė dailininkas, grafikas, Telesforas Valius. Prieš keletą metų jį buvo ištikęs širdies priepuolis. Šią vasarą palietė jį paralyžius. Nuo to laiko jis sirgo ir nepasveiko. Palaidotas gruodžio 5 lietuvių kapinėse Toronte. Paliko žmoną Aldoną, Lietuvoj brolius ir kitus gimines.

Dail. Telesforas Valius buvo gimęs 1914 liepos 10 Rygoj, Latvijoje. Užaugo Telšiuose, ten praleido savo jaunystę, ten pradėjo mokytis.

Baigęs Telšių gimnazijos 4 klases, 1931 išvyko į Kauno Meno mokyklą. Ją baigė 1937, baigė grafikos specialybę pas prof. Adomą Galdiką.

Dar besimokydamas meno mokykloj, pradėjo dirbti dailininku Kauno Audinių šilko fabrike. Dirbo nuo 1934 iki 1942. Nuo 1942 iki 1944 buvo grafikos katedros vedėjas Vilniaus Dailės Akademijoje. 1944 buvo Žemaičių teatro direktoriumi ir dailininku Telšiuose. Karo metu pasitraukęs į Vokietiją, gyveno Freiburge, kur dėstė grafiką Taikomosios Dailės Institute. Į Kanadą emigravo 1949. Apsigyveno Toronte.

Kaip dailininkas grafikas reikėsi labai plačiai, dalyvavo įvairiose parodose Europos kraštuose ir čia Š. Amerikoje. Buvo daugelio dailininkų sąjungų narys. Iliustravo, papuošė daug lietuviškų leidinių. Buvo nuolatinis Aidų žurnalo bendradarbis ir dailininkas.

Dail. Valius buvo reta asmenybė — nuostabiai malonaus

čių ar kitų vakariečių kultūros artumas lietuvius kelia augštin, įgalina pralenkti slavus ir tuo būdu atsilaikyti prieš naikinančią jų įtaką. Vakarietiškos linkmės mintytojai mano, kad rusai pavojingesni, nes linkę naikinti tautas žiauriomis, net fizinėmis priemonėmis. Abi linkmės turi pagrindo, bet dabartinėje situacijoje, t.y. slavų apsuptyje, reikia daugiau vakarietiškos orientacijos. Lietuvių tautai tokioje būklėje reikia tapti vakarietiškos kultūros nešėja, pralenkti slavus kultūriniam frontui ir tuo būdu sudaryti vidinį tautos imunitetą. Tam reikia nuolatinio kontakto su Vakarais, kurį palaikyti gali padėti ir išeivija. Be to, lietuvių tauta turi apsiginkluoti moraliniu ir tautiniu sąmoningumu. Vien sentimentalus nacionalinio jausmo neužtenka — reikia ugdyti moraliai atsparų ir tautiškai brandų žmogų, regintį tautos situaciją ir pajėgiantį dalyvauti dabarties grumtynėse. O tokia sąmoninga tauta, kad ir maža skaičiumi, neskęs jokioje jūroje. Ji gali plūduriuoti kaip šapas ir audringoje slavų jūroje. Dėlto dabartinė mūsų tautos apsuptys nebūtinai yra jos pražūtis. Pavojus išnykti gresia tikrai nesąmoningai tautai, nors ir labai didelei. Pr. G.

būdo, bičiuliškas ir paslaugus visiem, visada aplink save skleidė gera. Tiek Toronto lietuviams, tiek ir visa lietuvių tauta neteko nuostabiai gero žmogaus, gero dailininko grafiko. Apie jo dailininko veiklą bei kūrybą parašysim kitą kartą.

Dail. Telesforas Valius.

Nuotr. V. Maželio

— Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką vokiečių kalba paskelbė Acta Baltica žurnalas. Vienoj 188 psl. knygoj sudėtos kronikos nuo 15 iki 19 numerių, o kitoj — 242 psl. knygoj išspausdintos kronikos nuo 20 iki 24 numerių. Abu tomai iliustruoti Vilniaus miesto ir jo bažnyčių nuotraukomis.

PRANEŠIMAS IŠ EUROPOS

Kardinolo ir diktatoriaus užmojai

Ar atgaus Katalikų Bendrija savo prieškarinę padėtį Lenkijoje? Trijų Karalių šventėje kardinolas Višinskis savo pamoksle aiškiai pasakė, kad K. Bendrija yra pasiruošusi padėti valstybei nugalėti dabartinę krizę įvairiose viešojo gyvenimo srityse, tačiau ji tai galės padaryti tik tada, kai atgaus savo prieškarinę padėtį. Kardinolas pabrėžė, kad K. Bendrija visiškai neprašo privilegijų iš valstybės. Nebūdama eilinė piliečių organizacija, ji reikalauja sau deramos vietos visuomenėje kad galėtų atlikti savo vaidmenį. Ryšium su tuo kardinolas nurodė, kad turi būti atgaivintos prieškarinės tikybinės organizacijos ir tikra katalikų spauda. Dabartinė valdžios cenzūra, pasak jo, žaloja žmogaus asmeninio atsakingumo jausmą.

Lenkijos primo pamokslas Trijų Karalių šventėje buvo iš tikrųjų tęsinys to, ką jis skelbė iš sakyklos Kalėdų pirmąją dieną toje pačioje Varšuvos Šv. Jono katedroje. Tada jis irgi kalbėjo apie K. Bendrijos ir valstybės santykius. Kalbėjo vos pusvalandį, pamokslo klausėsi nedaugiau kaip trys tūkstančiai tikinčiųjų (tiek telpa katedroje), bet daug kas ne tik pačioje Lenkijoje, bet ir užsieny norėjo išgirsti, kaip kardinolas vertina naujausiąją K. Bendrijos ir valstybės santykių raidą. Juk tai buvo pirmasis viešas jo pareiškimas po valstybės ir partijos vadovo Giereko apsilankymo pas popiežių. Nemažiau reikšmingas turėjo būti ir prieš tai įvykęs pirmas asmeninis Giereko ir kardinolo susitikimas. Nepaslyptis, kad ūkinių sunkumų ir visuomeninio bruzdėjimo nuotaikų akivaizdoje komunistinė valdžia pastaruoju metu buvo priversta daryti daugiau nuolaidų K. Bendrijai. Politiniams stebėtojams buvo ypač įdomu patirti, kaip šią naujai susidariusią padėtį krašto viduje vertina augščiausias dvasinis autoritetas Lenkijoje.

Kardinolo Višinskio kalėdinis pamokslas užsienio spaudoje buvo vertinamas atsargaus optimizmo prasme. Daugiausia komentatorių dėmesio susilaukė pareiškimas, esą "labiau apsišvietę" Lenkijos vadovai pradeda suprasti religijos reikšmę. Kardinolas sakė: "Mums atrodo, kad gal ne kiekvienas, bet kaikurie labiau apsišvietę žmonės mūsų tėvynėje, patyrę daugybę nesėkmių ir pamatę, kokios nevaisingos net didžiausio pasiaukojimo bei triūso pastangos, supranta, jog reikia

ieškoti tikro pasaulio išgelbėtojo. Galimas dalykas, jog tai kaip tik parodė mūsų valdančiųjų politinių sluoksnių susitikimas su Šventuoju Tėvu Vatikane. Siame pasaulyje neįmanoma jokia visuomeninė tvarka, jeigu ji nesiremia dieviškąja tvarka."

Tuo tarpu nežinia, ar veikia, jei iš viso, pavyks Lenkijos primui drauge su "apšviestesne" valdžios vadovų dalimi atstatyti teisinę K. Bendrijos padėtį ir atkurti normalius jos santykius su valstybe. Tačiau tai, kas šiuo metu vyksta Lenkijoje, liečia ne tik šio krašto, bet ir jo kaimynų šviesesnės ateities viltis. Ir mums gilios prasmės turi kardinolo Višinskio kalėdinės mintys. Mūsų XX-sis amžius — totalistinių santvarkų amžius, įvedęs žiaurią sistemą kovoti su piliečiais. Kardinolas nepasakė

aiškiai, kokios tos totalinės santvarkos, tačiau pažymėjo, kad jos beveik visos steigė daugybę koncentracijos — mirties stovyklų ir kalėjimų, kuriuose žuvo dešimtys milijonų nekaltų žmonių. Kreipdamasis į tikinčiuosius, kurie, pasak jo, nekliudomi su džiaugsmu pripildė katedrą, Lenkijos primas priminė "mažiau laimingus kraštus". Dar yra daug valstybių, sakė jis, kur žmonės, švėdami Kalėdas, ejo į savo šventoves ir rado jas uždarytas, tuščius altorius, be kunigų, be skelbiamos Evangelijos. Būdami laimingesni, negalime būti abejingi, kai kiti žmonės ir tautos kenčia dėl besielės ir beprotiškos kovos prieš Dievą. Kardinolo Višinskio skelbiami vilties žodžiai priverčia daugelį suklusti.

A. Lemberg

Helsinkio-Belgrado vėjas

M. STONYS

Seniai buvome išsiaiškinę, kad Helsinkio aktas pavergtoms tautoms nebuvo palankus ir geras. Jis buvo pavergtų tautų komunistinei Rusijai atidavimo pakvitavimas. Pavergtos tautos ir jų atstovai Vakarų pasaulyje protestavo, kalbėjo, spaudoje aiškino ir miestuose demonstravo, kad didžiosios valstybės savanaudiškai sprendžia mažesnių tautų bei valstybių laisvės ir pavergimo reikalus, kad didžiosios valstybės atiduoda ar padovanoja mažesnes valstybes komunistinei Rusijai taip, lyg tos mažosios būtų jų nuosavybė. Tas sąjūdis nebuvo betikslis. To sąjūdžio garsas, lyg stiprus vėjas, perėjo beveik visą pasaulį ir pasiekė jautresnes ausis ir širdis. Atsirado žmonių Europoje ir Amerikoje, kurie ryžosi bent palankiu ar užuojautos žodžiu pavergtuosius užtar-

ti. Todėl Belgrado konferencijoje, nors labai tyliai ir mandagiai, buvo iškeltos žmogaus pagrindinės teisės, jų paneigimas ir laužymas komunistinėje Rusijoje ir jos satelinėse valstybėse.

Gerokai prieš konferenciją spėjome, kad Belgrade valstybių atstovai vengs ir kuo mažiau kalbės apie pavergtų tautų bei žmogaus pagrindines teises. Atspėjome. Kalbėjo labai nedaug, labai mandagiai, labai diplomatiškai ir tyliai. Tos tylios kalbos nebuvo transliuojamos nei per radijo ar televizijos tinklus. Tų kalbų mažai girdėjo ir spaudos atstovai. Tose kalbose nebuvo priekaištų, smerkimų ir reikalavimų žmogaus teisių atžvilgiu pasitaisyti. Suprantama, jog nebuvo ir sensacijų, kurias labai mėgsta spaudos žmonės. Dėl tos priežasties amerikiečių laikraščiai

Belgrado konferencijoje dalyvavę ir kaikurie dar dalyvaujantys Kanados ir JAV atstovai. Iš kairės: dr. St. Haidasz (kanadietis), JAV delegacijos pirm. A. Goldberg, sen. P. Yuzyk (kanadietis), kongreso narys Fenwick, W. Clark, sen. R. Dole. Pastarasis pasakė atvira kalba pavergtųjų tautų klausimu

• Mes greičiau būsime linę pasiaukoti, jei atsiminsime, kad tėvynėje likusieji neša kur kas sunkesnę našta negu mes... J. ERETAS

rašė apie Belgrado konferenciją tiek mažai, kad JAV valstybės departamentas nustebo ir net pasiskundė tuo mažu spaudos dėmesiu iškeltoms žmogaus teisėms. Patyliukais tam departamentui buvo pasakyta, kad spauda darė taip, kaip atstovai, kalbėję apie žmogaus teisių laužymą: mandagiai, tyliai, nedaug.

Bet tas tylas ir diplomatiškas Belgrado konferencijos kalbas apie pavergtų tautų ir žmogaus teisių laužymą gerai girdėjo pavergtų tautų žmonės. Jie džiaugėsi ir kitiems pasakojo, kad bent vieną kartą per 30 metų tarptautinėje konferencijoje juos, beteisius ir komunizmo užuotus žmones, prisiminė ir kalbėjo apie jų teises, kurias komunizmas atėmė. Kalbėjo ir apie tautų laisvę, kurios neturi Lietuva, Latvija, Estija, Bulgarija, Čekoslovakija, Lenkija, Rytų Vokietija, Rumunija ir Vengrija. Kalbėjo Vakarų pasaulio atstovas, o jo klausė 35 valstybių delegacijos. Kurios valstybės prisidėjo prie tų paminėtų tautų pavergimo ir laisvės atėmimo? Ar tik viena komunistinė Rusija kalta? Jei tik ji būtų kalta, Amerika, Anglija ir Prancūzija būtų garsiai kalbėjusios ir būtų reikalavusios visoms pavergtoms, nuskriaustoms ir paniekintoms tautoms gražinti laisvę, nes Dievas davė joms visoms — ir Lietuvai — tokias pat teises kaip Anglijai, JAV ir Prancūzijai.

Pavergtų tautų žmonės klausė ir stebėjosi tuo, ką girdėjo. Labiausiai stebėjosi tomis Vakarų pasaulio didžiosiomis demokratinėmis valstybėmis, kurios džiaugėsi ir didžiuojasi savo laisvėmis ir demokratinėmis žmonių teisėmis, bet nenori jų duoti toms senoms Europos tautoms, kurios prieš II D. karą turėjo laisvę ir nepriklausomybę. Baltijos valstybių įjungimas į komunistinę Rusiją nepripažįstamas, bet laisvė ir nepriklausomybė joms irgi nežadama. Per 32 metus JAV vyriausybė nė karto nepasakė komunistinei Rusijai, kad ji pasitrauktų iš Lietuvos, Latvijos, Estijos ir leistu, kaip buvo 1920 m. sutartyje įrašyta, joms pačioms savarankiškai tvarkytis.

Helsinkio-Belgrado vėjas nedidelis, bet jis pučia be sustojimo, džiugina pavergtuosius ir stiprina viltimi, duodamas jėgų ir pasiryžimo kovoti dėl žmogaus teisių ir savo tautos laisvės.

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

PABALTIJO GRAFIKOS PARODOJE, kuri rengiama kas treji metai Lietuvos, Latvijos ir Estijos sostinėse, šiemet Lietuvai atstovavo 37 dailininkai, kurių beveik pusė buvo jaunimo atstovai. Paroda šį kartą buvo surengta Taline. Premijas laimėjo: I — estė Konkordija Klar, II — Nijolė Valadkevičiūtė ir III — latvė Lolita Zikmanė. N. Valadkevičiūtė savo estampams buvo pasirinkusi pasakiškus kosminius augalus bei gyvūnus. Dail. D. Tarabildienė gavo Rygos miesto premiją už geriausią kūrinių tautų draugystės tema.

TRITOMIS VEIKALAS "Jerusalem of Lithuania", išleistas Niujorke 1974 m., susilaukė antrojo leidimo. Jame nuotraukomis ir dokumentais pavaizduotas Vilniaus žydų gyvenimas per 500 metų iki sunaikinimo vokiečių okupacijos metais. Šis veikalas buvo įvertintas spaudoje įvairiomis kalbomis. "T. Žiburiuose" jis buvo recenzuotas 1976 m. Žydų žurnale "Commentary" 1975 m. spalio nr. sakoma, kad pirmasis Vilnių pavadinęs "Lietuvos Jeruzalė" Napoleonas 1812 m., pažvelgęs į didžiąją Vilniaus sinagogą.

VILNIAUS DAILĖS PARODŲ RŪMUOSE įvykusi Lietuvos dailininkų paroda susilaukė apie 400 tapybos, skulptūros ir grafikos darbų, sukurtų per pastaruosius dvejus metus. Joje šį kartą netrūko tematinų darbų, nes oficialiai ši paroda buvo skirta sovietinės Spalio revoliucijos šešiasdešimtmečiui. Skulptūros skyriuje buvo išstatytas J. Kėdainio kūrinys "Skulptorius Juozas Mikėnas".

KAUNO DRAMOS TEATRAS, pradėdamas naują sezoną, kauniečius pakvietė į žaliąjį Dainų slėnį ir jiems suvaidino Keturakio komediją "Amerika pirtyje". Pertaukų metu ir po spektaklio tūkstančiams kauniečių koncertavo kaimiškos kapelos, dainų ir šokių ansambliai.

KOMPOZ. JUOZO KAROSO atsiminimų knyga "Nueitas kelias", 8.000 egz. tiražu išleista Vilniuje, skaitytojams pateikia įdomių duomenų apie muzikinį gyvenimą Rygoje, Kaune, Klaipėdoje ir Šiauliuose. Autorius vargonavimą, dirigavimą ir kompoziciją yra studijavęs Rygos konservatorijoje. Rygoje jis vadovavo lietuvių "Šviesos" draugijos chorui, su kuriuo 1927 ir 1929 m. koncertavo Kaune bei Šiauliuose. Lietuvon grįžęs 1930 m., J. Karosas vadovavo "Dainos" chorui, dirigavo Kauno radifono orkestrui, dėstė muziką "Saulės" mokytojų seminarijoje, išleido muzikos vadovėlių "Garsų keliais". Šiuo metu dėsto chorinį dirigavimą Vilniaus konservatorijoje.

SEMINARĄ FILMŲ KŪRĖJAMS "Siuolaikinės režisūros problemos" surengė Lietuvos Kinematografininkų Sąjunga Palangoje, šį renginį nutarusi padaryti tradiciniu kiekviena rudenį. Pagrindiniais seminaro dalyviais bus Lietuvos, Latvijos, Estijos ir Gudijos kinematografininkai, kuriuos papildys ir svečiai iš kitų respublikų. Šiame seminare jų susilaukta gausaus būrio. Išties savaitę buvo rodomi naujausieji estų, latvių, gudų, armėnų, uzbekų, rusų filmai. Lietuvai atstovavo jos kino studijos kūriniai "Virto ažuolai", "Sodybų tuštėjimo metas".

VILNIAUS BERNIUKŲ CHORAS "Ažuoliukas", vadovaujamas H. Perelšteino, rengia koncertinius susitikimus su Čekoslovakijos Pardubicės mergaičių ir merginų choru, kurio vadovas yra čekas V. Novakas. Tokiuose koncertuose abu chorai turi atskirus pasirodymus ir dalį programos atlieka jungtinėmis jėgomis. Neseniai įvykusiame akademinių chorų festivalyje abu chorai savo koncertuose atliko S. Šimkaus, J. Bačinsko, R. Žigaičio, S. Naujalio, M. Riachlo, P. Ebena bei kitų kompozitorių kūrinius, lietuvių, čekų, slovakų ir rusų liaudies dainas. Koncertai buvo surengti Čekoslovakijoje.

A.a. ANTANAS GIEDRIUS-GIEDRAITIS, pedagogas ir vaikų literatūros kūrėjas, rugpjūčio 29 d. mirė Worcesteryje, Mass., sulaukęs 85 metų amžiaus. Jis buvo jurbarkietis, prieš mirtį paruošęs monografiją apie Jurbarką. Pedagoginį darbą pradėjo lietuviškose mokyklose Rusijoje ir tęsė nepriklausomoje Lietuvoje, kur jam taipgi teko būti pradžios mokyklų inspektorium Šakių ir Kauno apskrityse. Lietuvoje leido ir redagavo "Žiburėlių" ir "Saulutę" — vaikams skirtus laikraščius. "Saulutė" buvo atgaivinės pokario metais V. Vokietijoje, Detmoldo stovykloje. Jo literatūrinį palikimą sudaro apie 30 knygelių vaikams, pradedant pasakomis, baigiant apsakymais, vaidinimėliais, prisiminimais. Palaidotas rugsėjo 1 d. Sv. Jono kapinėse Worcesteryje.

PASAULIO LIETUVIŲ ARCHYVAS, įsikūręs Čikagos Jaunimo Centre, 5620 So. Claremont, Chicago, Ill. 60636, USA, prašo viso pasaulio lietuvius siųsti lietuviškas knygas, spaudą, o taip pat ir leidinius kitomis kalbomis, liečiančius

Lietuvą bei lietuvius. Laukiama ir archyvinės medžiagos apie organizacijų veiklą. 1977 m. senų leidinių, rankraščių, archyvinės medžiagos buvo gauta ne tik iš JAV, bet ir Britanijos, net Australijos. Kelis šimtus senų knygų archyvui padovanojo lietuvių marijonu vienuolynas.

KNYGA RADIOLOGAMS "Radiographic Contrast Agents" paruošė Ročesterio universiteto medicinos fakulteto prof. dr. Jovitas Skučas su Indianos universiteto medicinos fakulteto prof. dr. R. E. Milleriu. Jie du parašė trečdalį šio veikalų, o kitus du trečdalius užpildė jų redaguota 17-kos radiologijos specialistų medžiaga, gauta iš JAV, N. Zelandijos ir Norvegijos. Išleido "University Park Press" leidykla Baltimorėje, Londone ir Tokijo mieste. Pagrindinis dėmesys šiame veikalė tenka kontrastiniams vaistams, kurių injekcijos dėka išryškunami ekrane ar fotografinėje plokštelėje peršviečiamieji organai, pašalinant peršvietimą trukdančius kitų organų šešėlius.

RASYTOJAI I. SIMONAITYTEI, šventusiai amžiaus aštuoniasdešimtmetį, buvo suteiktas Klaipėdos miesto garbės pilietės vardas. Oficialios iškilmės įvyko šį rudenį. I. Simonaitytė, atvykusią Klaipėdon, senovine šio krašto lietuvių daina pasveikino etnografinis studentų ansamblis, "Žiogelio" šokių ir gėlėmis — vaikų šokėjų grupė. Vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotojas V. Greičiūnas jai įteikė simbolinį miesto raktą ir garbės pilietės juostą. Su I. Simonaitytės gyvenimu bei kūryba iškilmės dalyvius supažindino jaunųjų Klaipėdos rašytojų skyriaus pirm. E. Uldukis. Ištrauką iš "Aukštųjų Simonų likimo" skaitė Klaipėdos dramos teatro aktorė N. Narijauskaitė, vargonais grojo Vilniaus konservatorijos Klaipėdos fakultetų dėstytoja A. Kiškelytė. Po gausių sveikinimų bei linkėjimų padėkos žodį tarė I. Simonaitytė.

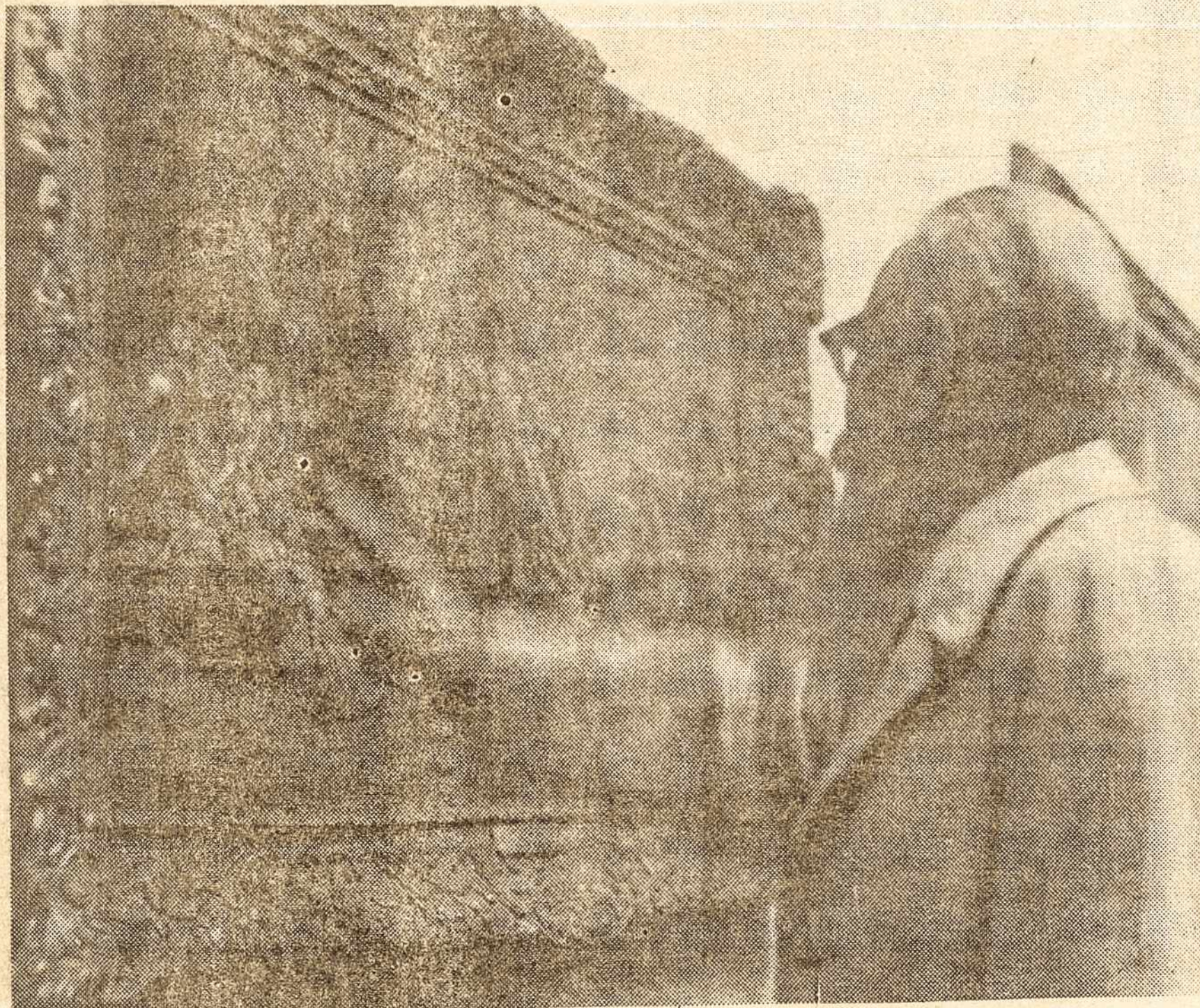
VILNIAUS "LELĖS" TEATRAS sezono pradžia pasirinko vilniečio dramaturgo A. Gudelio pjesę "Kur iškeliavo milžinai?" Premjerinį spektaklį paruošė rež. V. Mazūras, muziką sukūrė kompoz. B. Kutavičius.

STYGINIS VILNIAUS KVARTETAS — A. Vainiūnaitė, D. Katkus, P. Kunca ir A. Vasiliauskas išvyko gastroliui į Jugoslaviją. Į savo koncertų programas jie įtraukė klasikinę kamerinę muziką. Vilniečiams taipgi teks dalyvauti sovietinės Spalio revoliucijos šešiasdešimtmečio renginiuose su S. Prokopjevo, D. Šostakovičiaus ir V. Barkausko kvartetais.

ARMENIJOS KINO STUDIJA kuria karo laikus vaizduojantį filmą "Kareivis ir dramblys", kuriame pagrindinį moters vaidmenį atlieka Vilniaus jaunimo teatro aktorė Laima Štrimaitytė.

VILNIAUS "LELĖS" TEATRAS su S. Michalkovo pjesė "Trys paršiukai" lankėsi Gargžduose. Jo du spektaklius rajoniniuose kultūros namuose stebėjo beveik tūkstantis vaikų ir moksleivių.

V. Kst.

DAIL. ADOMAS VARNAS, prieš keletą metų lankėsis Toronto meno galerijoje. Jam 1979 m. sausio 1 d. sueis 100 metų amžiaus
Nuotr. Vyt, Maco

ŠV. KAZIMIERAS

Iš knygelės, kuri, šiai progai parašyta ir išleista, buvo platinama per šv. Kazimiero atlaides jo vardo parapilijoj, Mokojoj.

ŠV. KAZIMIERAS – LIETUVOS SŪNUS

Lietuva – paskutinė Europoj valstybė įėjusi į Katalikų Bažnyčią.

Kai mūsų kaimynai latviai ir estai jau seniai buvo vadinami "Terra Mariana – Marijos Žeme", mūsų protėviai dar garbino "šventuosius" žalčius, kuriems, susivyniojusiems gryčios kerčiai, duodavo pieno ir aukodavo aukas; didžioji pagarboj laikė "šventąją" ugnį, "šventuosius" miškus, šimtamečius ąžuolus, saulę, žemę bei įvairius gamtos jėgų reiškinius (plg. Jeronimą Pragietį, kuris, Jogailos pakviestas, Vytauto laikais misionieriaus Žemaičiuose ir Lietuvoj).

Bet vos įėjusi į krikščioniškų valstybių šeimą (apsikrikštijo 1387-1417 m.), Lietuva davė Bažnyčiai krikščioniškai pavyzdinę jaunikaitį – ŠVENTĄJĮ KAZIMIERĄ (1458-1484), ir tai visu šimtmečiu anksčiau, negu kitos, krikščioniškai daug seniau pribrendusios tautos, kaip Lenkija – šv. Stanislovą Kostką (1550-1568), Italija – šv. Aloyzą Gonzagą (1568-1591), Belgija – šv. Joną Berchmansą (1599-1621). Ir jį išugdė ne vienuolyno celėj, kaip kad anuos tris, o karališko dvaro aplinkoj ir prabangoj, tuo greit ir praktiškai įrodydama, kad šventumas galimas ir kasdieniam gyvenime, ir betkokiam luome.

Pažymėtina, kad šv. Kazimieras tuoj tapo ano meto Europos didikų jaunimo pavyzdžiu ir globėju.

ŠV. KAZIMIERO KULTAS

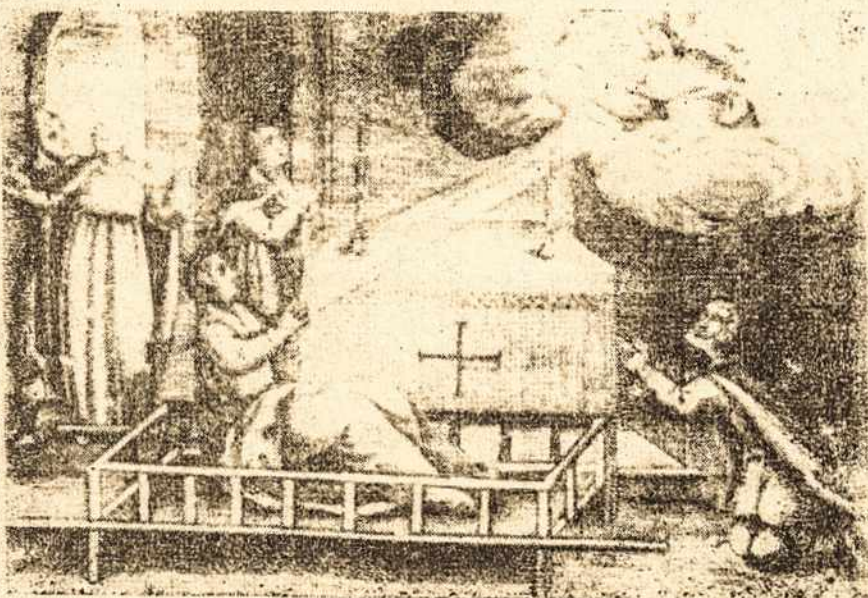
ŠV. KAZIMIERO KULTAS LIETUVOJ

Gardinę miręs, Kazimieras buvo palaidotas Vilniaus katedroj; ten, dešiniajam jos šone, karalius Kazimieras ėmė statyti atskirą koplyčią.

Lankydamasis Vilniuje, Kazimieras buvo ryškiai kritęs žmonėms į akis. Jam mirus, negalėjo susilaikyti nelankę jo kapo ir garsiai nesimeldę jo užtarimo. Tuo pasklido Kazimiero šventumo ir stebuklų garsas.

Jau 1516 metais Vilniaus vyskupas, vienuoliai bernardinai ir pats Kazimiero brolis karalius Žygimantas, Lietuvos ir Lenkijos valdovas, kartu su imperatoriaus Maksimilijono laišku siuntė į Romą prašymus, kad "Lietuvos karalaitis Kazimieras būtų paskelbtas šventuoju".

Roma tuoj teigiamai atsiliepė. 1520 m. Vilniun atvyko Popiežiaus legatas Zacharijas Ferreri. Jis ant vietos pravedė informacinę kanonizacijos procesą ir pirmasis aprašė Kazimiero gyvenimą, jo dorybes ir per jo užtarimą patirtas malones - stebuklus. Ir išėjo "Vita beati Casimiri, scripta Vilnae".

Šv. Kazimiero užtarymu stebuklingu būdu išgydomas ligonis. Ilustracija paimta iš 1629 Neapolyje Hiliarione išleistos knygelės.

Šv. Kazimieras

Ir, štai, 1521 metais (taigi, tik po 4 metų nuo užvestos bylos) Popiežius Leonas X Kazimierą paskelbė šventuoju ir jam paskyrė šventės dieną kovo 4-tą. Ir kai 1583 m. Romoje išėjo pirmoji oficiali martirologijos (šventųjų kalendoriaus) laida, toje šventųjų knygoje 4 dieną buvo įrašyta "Vilnae, in Lithuania, natalis sancti Casimiri." – Vilniuje, Lietuvoje, gimimo (dangui) diena šv. Kazimiero, Karaliaus Kazimiero sūnaus, kurį dėl nepaprasto šventumo ir įvykusių stebuklų Romos popiežius Leonas X įrašė į šventųjų skaičių". Nedaug šventųjų yra sulaukę tokio greito Bažnyčios sprendimo.

Pop. Klemenšas VIII šv. Kazimiero kultą buvo pažymėjęs lokaliniu, t.y. tik Lietuvai ir Lenkijai. Jo įpėdinis, Pop. Paulius V 1621 m. jį padarė visuotinį, įrašydamas į mišiolą ir kunigų maldas – brevijorių.

ŠV. KAZIMIERO KULTO AKTUALUMAS

Tai kuo pasižymėjo šv. Kazimieras? Ir kodėl paskelbtas šventuoju ir pavyzdžiu, ypač jaunimui? Ir kodėl ypatingas lietuvių jaunimo globėjas?

Į tai trumpai atsako, tarp kitų, jau minėtasis Hilarionas, italis, savo knygelėj apie "santissimo precepe Casimiro", dar 1629 metais. Jis ten pristato šv. Kazimiero dorybes vaizdais – iliustracijomis:

- Kazimieras meldžiasi
- Kazimieras miega ant grindų
- Kazimieras randamas naktį prie bažnyčios durų
- Kazimieras slaugo vargšus ligonius
- Kazimieras atsisako Vengrijos sosto
- Kazimieras plakasi
- Kazimieras, pasidėjęs karūną, klūpo prieš Dievo Motiną ...

O buvęs São Paulo arkivyskupas, kard. Dom Agnelo Rossi (kalbėdamas Romoj šv. Kazimiero šventės proga 1973 m.), priduria:

Trumpam savo gyvenime šv. Kazimieras mums paliko pavyzdį karžygiškų dorybių, taip reikalingų ir mūsų laikams:

- pavyzdys IŠTIKIMYBĖS BAŽNYČIAI IR POPIEŽIUI
- pavyzdys ATGAILOS, SUSIVALDYMO, SKAISTUMO, pasaulietiskam prabangiam gyvenime: po karalaichio rūbais dažnai dėvėjo ašutinę;
- pavyzdys PAMALDUMO Į EUCHARISTINĮ KRISTŲ, kurį dažnai priima komunijoje ir lanko net naktimis;
- pavyzdys GYVO PAMALDUMO Į MARIJĄ, kurią garbina ne tik lūpom, o ir visu savo gyvenimu;
- pavyzdys ARTIMO MEILĖS, meilės vargšams, beturčiams, ligoniams.

As vitórias de Gerulaitis

Vitas Gerulaitis, cabeça-de-chave número dois, ganhou ontem o Torneio Clásico de Tênis Virginia Bank, em Richmond, nos Estados Unidos. Na partida final ele derrotou o australiano John Newcombe, que tenta recomençar sua carreira depois de três anos de atividades parciais, por 6/3 e 6/4. Este torneio estava dotado com 175 mil dólares em prêmios. E deste total, Gerulaitis ficou com 30 mil dólares. Seu adversário ganhou a metade. Vitas Gerulaitis só precisou quebrar um serviço de New-

combe em cada set para vencer a partida.

Dois torneios femininos foram completados no fim de semana: em Hollywood, Florida, a australiana Evonne Goolagong Cawley ganhou o "Virginia Slims" local, com uma vitória sobre sua compatriota Wendy Turnbull, por 6/2 e 6/3; em San Carlos, California, a norte-americana Marcie Louie, com um triunfo sobre a também norte-americana Ruta Gerulaitis, por 6/2 e 6/2, ficou com o título do torneio de tênis local.

ANTANAS LAUKAITIS

POKALBIS SU V. GERULAIČIU DIRVA

Kelias dienas prieš prasi-dedant profesionali n e m s Azijos ciklo Australijos teniso varžyboms, mano įstai-goje pripuolė prie manęs keli sporto fanatikai grai-kai ir karštai paklausė: "Nu kaip, ar šis Vitas Ge-rolaitis yra graikas, ar lie-tuvis?" "Savaime aišku, pasakiau jiems, kad jis yra lietuvis, nes tarp kitko aš ir pats pažįstu jo tėvą, buvusį Lietuvos teniso čempioną, kuris mane savo įstai-goje New Yorke prieš keletą me-tų net gerai pavaišino". "Matai, Tony, atrodo tu ir vėl prieš mus laimėjai su savo garsiaisiais lietuviais", liūdnoškai pasakė mano grai-kai draugai.

Azijos ciklo profesionalų Australijos varžybos vyko trijuose miestuose: Brisbanėje, Sidnėjūje ir Perthė. Šiuose turnyruose, be visų kitų užsieniečių ir žymiųjų australų tenisininkų, dalyvavo pasaulyje geriausias žaidėjas Jimmy Connors ir mūsų Vitas Gerulaitis, šiuo metu skaitomas šeštuoju geriausiu žaidėju pasaulyje. Visa Australijos didžioji spauda mirgėte mirgėjo ap-rašymais ir jo nuotraukomis, duodant plačius ko-mentarus per radijo ir tele-viziją, labai dažnai pami-nint, kad jis yra lietuvių tė-vų sūnus, pradėjęs mokin-tis teniso iš savo tėvo, bu-vusio Lietuvos čempiono ir kt. Be žaidimo uždaramė pavilione Sidnėjūje, ir ant žolinės aikštės Brisbanėje, kiekvieną vakarą iki 1-2-ros valandos nakties būdavo perduodama žaidynės tele-

vizijoje. Jau neskaitant te-niso fanatikų, labai daug ir lietuvių, po Vito žaidžiamu rungtynių į darbą ryte ei-davo užmiegotom ir raudon-nom nuo žiūrėjimo akims. Tačiau tas buvo kaip atpil-das šiam puikiam blondinui vyrui, kuris savo sportiniais pasirodymais sukėlė Aust-ralijos lietuvių tarpe tą dvasinį pasididžiavimą sa-vuoju iškilioju lietuviu.

Žinodami Vito reputaciją, Brisbanės miesto vadovai aerodrome jo laukė su Rolls-Royce ir keturiom gražuolėmis-hostesėmis, ku-rios jį nusivežė į viešbutį. Šio miesto turnyrą, po gra-žių pasirodymų laimėjo Vi-tas ir po 15-kos minučių po-ilsio su savo partneriu amerikiečiu B. Scanlon, lai-mėjo taip pat ir dvejetus. Pradžia graži.

Antrasis turnyras Sidnė-juje sutraukė daug daugiau žaidėjų ir Vitas į jį atskri-do su Brisbanės čempiono titulu ir pradiniu 11,000 do-lerių čekiu. Vėl reklama, vėl pasikalbėjimai ir vėl lietu-viams nemigo naktys. Susi-rišęs su šio didžiulio turny-ro rengėjais, gaunu visas informacijas ir Vito vieš-butį, nes kaip čia galėtų bū-ti, kad būnant tokiam išy-miam sportininkui Sidnė-juje, jo nepamatyčiau ir ne-pasidalinčiau su juo mums taip įdomiomis naujienomis. Vieną priešpiečių skambinu į jo viešbutį ir esu sujun-giamas su jo kambariu. At-siliepia balsas, kuriam aš tuoj pat angliškai prisista-tau, kaip lietuvis žurnalis-tas, prašydamas su juo po-

kalbio. "Mielai, atsako link-smas balsas, o jeigu tu lie-tuvis ir nori, tai galim kal-bėt ir lietuviškai." Taip už-simezga mūsų pirmoji pa-žintis su Vitu. Vėliau ne vieną kartą teko plačiau iš-sikalbėti ir, klausinėjant šį gražiai atletiškaai sudėtą še-šių pėdų blondiną, visuo-met gaudavau malonius ir nuoširdžius atsakymus, pa-aiškinimus ir kt.

— Kur tu, Vitai, taip gražiai išmokai lietuviš-kai? — pradėjau pasikal-bėjimą.

— Mūsų šeimoje visuo-met yra kalbama lietuviš-kai. Be to, aš baigiau sek-madieninę lietuvių mokyk-lą, buvau skautas ir pra-džioje žaidžiau krepšinį ir futbolo (soccerį). Ir pasa-kysiu, kad šiose sporto ša-kose buvau gana geras.

— O kaip su tenisu?

— Tenisą tai pradėjau savo tėvelio, apie kurį tu man sakei, kad gerai žinai, dėka ir įtaka. Jis ir buvo mano pirmasis mokytojas ir patarėjas. Vėliau, kaip pa-sidariau jau neblogas žaidė-jas, tai baigiant gimnaziją ir prieš įstojant į koledžą, aš buvau gavęs labai daug pasiūlymų stipendijoms gauti, tačiau aš nenorėjau su niekuo susirišti, todėl ir neėmiau. Vėliau, darant ge-rą pažangą tenise, nuspren-džiau, kad jis yra mano gy-venimo tikslas, todėl ir pa-sidariau profesionalu, kuo šiandien labai džiaugiuosi ir manau, kad ateityje būsiu laimingas.

— Ar sunkus profesiona-lo darbas?

— Pasakysiu, kad tikrai sunkus. Mano diena yra su-skirstyta į žaidimą ir treni-ruotes. Kiekvieną dieną aš treniruojusi mažiausiai 2-3 valandas, po to dar žaisda-mas rungtynes. Tos dienos, kada žinomų australų teni-sininku Lavers, Newcombes ir kt. laikais žaidėjai be žai-dimo dar rasdavo labai daug laiko ir saviems malo-numams, jau senai praėjo ir šiandien, norint laimėti daugiau varžybų ir tuo pa-čiu dolerių, reikia labai ir labai daug dirbti.

— Kokie tavo siekimai, Vitai?

— Jų aš turiu nemažai ir stengsiuosi juos įvykdyti. Būtent, kaip teniso žaidė-jas, tai norėčiau būtinai lai-mėti Wimbledon turnyrą, kuris šiame sporte yra gar-bės dalykas (šių metų Wimbledon turnyre pusfi-nalyje Vitas pralaimėjo šio turnyro laimėtojai švedui B. Borg po penkių setų ilgos kovos, ką vėliau kritikai pa-vadinio gražiausiomis rung-tynėmis buvusiomis pasku-tiniame dešimtmetyje).

Vėliau aš tikiuosi New Yorke įsteigti teniso žaidi-mo mokyklą ir, prisiminda-mas savo vaikystės dienas, nors ir labai užimtas esu, noriu padėti neturtingiems vaikams, kurie mėgsta ir nori žaisti tenisą. Tam rei-kaui aš jau turiu ir jiems duosiu 500 teniso rakečių.

— Ar tavo lietuviška pa-vardė netrukdo karjeroje?

— Pradžioje kai aš buvau tik pradėdantis, tai labai daug kur ją išstardavo visai ne taip kaip ji turi būti iš-tariama. Tačiau aš visuo-met pataisydavau ir šian-dien jau ją ištaria, daugu-moje, kaip ji turi būti išta-riama. Anksčiau mano tėve-liai buvo galvoję mūsų pa-vardę trumpinti į orulis ar pan., tačiau aš su savo sesute Rūta, kuri yra 21-rių metų ir taip pat nesenaį pa-sidarė profesionalė tenisi-ninkė, labai griežtai užpro-testavome ir likome prie mūsų senos šeimos pavar-dės.

Atsisveikinant su šiuo maloniu pasauliniu teniso įžymybe, apie kurį Australi-jos "Davis Cup" žymusis žaidėjas Ian Ayre yra pasa-kęs, kad: "Jis jau yra savo karjeroje atsiekęs tris ket-virtadalius visų geriausio žaidėjo galimybių. Jis yra šiandien greičiausias žaidė-jas aikštėje, niekada nepa-vargtantis ir aš tikiu, kad labai greitai pasaulis jį pa-matys pačioje teniso viršū-nėje, nes jeigu aš kada per savo žaidimo karjerą esu matęs čempioną, tai juo yra Gerulaitis, norėtusi palin-kėti mielam Vitui daug sportinės laimės teniso aikš-tėse ir geros sėkmingos klo-ties asmeniniame gyvenime.

Jaunystės Bidas

BIRBYNĖ: TIPINGAS LIETUVIŲ

LIAUDIES INSTRUMENTAS

DAR "FLAUTAS LITUANAS" REIKALU

Norėdamas pagelbėti jaunoms muzikos mėgėjoms, pradėjau jieškoti medžiagos tų fleitų reikalui. Pagaliau ir lietuvių kalboje yra vartojamas šis žodis. Aš nematau, kad "FLAUTAS LITUANAS" terminui atitinka lietuviškas žodis, skudučiai. Gal buvo tas nelemtas žodis, įterptas skliausteliuose, kuris suklaidino ir gerus lietuvių kalbos žinovus.

Dr. A. Stanevičius rašydamas apie skudučius gerai patikslina, kad tai yra "Panpfaife (vok.) arba flute de Pan (pranc.). Tikrumoje "FLAUTAS LITUANAS" yra mūsų BIRBYNĖS.

Manau, kad ML skaitytojams bus taip pat įdomu šį tą sužinoti taip pat apie šį lietuvišką instrumentą. Informacijų prašiusios muzikos mėgėjos galės žinias pagilinti pasiskaitydamos Šv. Kazimiero parapijos muzikos archyve turimą knygą: P. Samuitis, A. Vyzintas, BIRBYNĖS (Valst. Grož. Lit. Leidykla, Vilnius — 1962). Knygoje yra strumentų aprašymas, mokymosi metodas, pratimai ir kūriniai birbynėms.

Kun. P. Rukšys

NAUJAS CHORAS

S. Paulo lietuviškas jaunimas nutarė sudaryti naują — jaunimo chorą. Steigėjų pageidavimu numatoma beveik išimtinai naujų lietuviškų dainų repertuaras.

Choras paprastai repetuoja Šv. Kazimiero parapijos salėje sekmdieniais 9 val. Visi jaunuoliai kviečiami įsijungti į naują — jauną chorą.

Choro vadovė yra Kristina Valavičiūtė

ČIKAGIETĖ RAMINTA LAMP-SATYTĖ valstybinėje V. Berlyno konservatorijoje apgynė labai gerai įvertintą doktorato disertaciją "Modernioji muzikos kūryba Lietuvoje". Vokiškai parašytoj disertacijoj ji plačiai nagrinėjo muzikinį M. K. Čiurlionio palikimą, dabartinius Vytauto Montvilos, Algimanto Bražinsko bei kitų kompozitorių kūrinius. Disertacija atspausdins konservatorija savo lėšomis. Jaunoji muzikos dr. R. Lampsatyte 1978 m. pradžioje lankysis JAV su vienu V. Berlyno operos tenoru kaip jo akompaniatorė. Ji yra gavusi daug pasiūlymų pasilikti ir dirbti V. Vokietijoje.

Vienas iš populiariausių lietuvių liaudies instrumentų yra birbynė. Tai pagrindinis pučiamųjų — liežuvėlinių grupės instrumentas.

Lietuvių birbynė minima J. Bretkūno — J. Rėzos psalmyne 1625 m., kur ji vadinama surma. Žodis birbynė pirmą kartą minimas P. Ruigio lietuvių-vokiečių kalbų žodyne.

Mūsų respublikos teritorijoje sutinkama įvairių rūšių birbynių: šiaudinė, karklo žievės, žąsies plunksnos, ožio rago su mediniu mundštuku ir kitos birbynės. Viso priskaitoma iki 9 rūšių birbynių. Pateikiame trumpą senųjų birbynių aprašymą.

Medinė birbynė su žąsies plunksnos mundštuku. 10—15 cm ilgio, 1—1,5 cm skersmens minkštašerdis pagaliukas pradedinamas arba išsukama jo šerdis, padaromos 5—6 skylutės. Gale įstatomas žąsies plunksnos mundštukas. Ja galima išgauti 6—7 garsus. Tembras primena žemuosius obojaus garsus. Dažniausia grojama liaudies dainų ir šokių motyvai.

Karklo žievės birbynė. Daroma pavasarį iš žilvičio arba karklo ataugos. 10—15 cm pagaliuko luoba nusmaukiama, vienas luobos galas suplojamas. Nupiovus kamučius, gaunamas dvipusis liežuvėlis, panašus į fagoto. 3—4 skylučių pagalba gaunami 4—5 garsai. Tai trumpaamžė, greitai sudžiūstanti birbynė.

Alksninė birbynė. Pavasarį iš 13—15 cm ilgio, 2—2,5 cm storio alksnio kamieno išsukama šerdis. Vieta, kur daromas liežuvėlis, nudožinama iki plono medienos sluoksnio. Po to užpiaunamas liežuvėlis. Atvirą galą prie liežuvėlio birbynininkas užkiša pagaliuku, arba grodamas uždengia liežuviu. Pučiant apžiojamas mundštuko galas ir liežuvėlis. Ši birbynė taip pat nepatvari, nes liežuvėlis greit sudžiūsta, suskyla.

Birbynė su įstatomu mundštuku. Tai alksninė birbynė, sudurta iš dviejų vamzdelių. Iš laibesnio galo padaromas mundštukas, kurį, esant reikalui, galima pakeisti. Kitame vamzdelyje — rezonatoriuje įrenčiamos 5—6 skylutės. Skamba dažniausiai pirmos oktavos ribose.

Birbynė su prišamu liežuvėliu. Daroma iš uosio arba klevo, nes šių medžių birbynės gerai skamba. Vidaus skylės skersmuo 1—1,5 cm. Galas nupiaunamas įkypai. Liežuvėlis — klarneto liežuvėlio formos iš svilintos karklo šaknies — tokio pločio, kad uždengia įkypai nupiautą skylę. Korpuse įrenčiama 8—10 skylučių. Galima pagroti gamą su keletu chromatinų garsų. Įgudę birbynininkai pasiekia labai judrios technikos.

AUKŠTOJI CHROMATINĖ BIRBYNĖ

Ožragis su įstatomu birbynės mundštuku. Ožragio plošasis galas nupiaunamas iki vidaus kiaurymės. Į tą skylę įstatomas medinis birbynės mundštukas. Rago šone išdeginamos 4—5 skylutės. Ožragis skamba skardžiai. Garsų aukštis priklauso nuo rago vidaus tūrio. Šis instrumentas kartais yra vadinamas rageliu. Tačiau iš tikrųjų ragelis yra visai kitas instrumentas.

Sekminių ragelis — piemenų instrumentas. Kerdžius su piemenimis sekminių vakare sudarydavo piemenų ragelių orkestrą ir rinkdavo dovanas už ganymą. Ragelis — labiau išsivystęs instrumentas. Tai medinė birbynė su prišamu liežuvėliu. Kitame jos gale užmaunamas ragas, kuris atlieka rezonatoriaus vaidmenį. Diapazonas priklauso nuo liemens ilgio ir skylučių skaičiaus (5—7 skylutės). Savo forma ji labai panaši į mūsų laikų birbynę.

Visos šios trumpai apibūdintos birbynės dabar retai besutinkamos. Jos turi daugiau muziejinę-istorinę reikšmę.

Tarybinės santvarkos metais senoji birbynė buvo tobulinama ir vietoje liaudyje naudotų birbynių su penkiomis — septyniomis skylutėmis, pradėta gaminti diatonines birbynes su dešimčia skylučių. Jos turėjo mažos decimos apimtį. Tonas — minkštas, švelnus, sodrus. Toliau tobulinant diatoninę birbynę, buvo pagamintos įvairaus derinimo (in C, in D, in G), o taip pat bosinė bei kontrabosinė birbynės, kurias ilgą laiką naudojo LTSR Valstybinio nusielpniusio dainų ir šokių liaudies ansamblio orkestras ir saviveikliniai liaudies instrumentų orkestrai. Kai kurie saviveikliniai kolektyvai ir dabar jas tebevartoja.

Diatoninės birbynės turėjo vienodą aplikaturą (pirštuotę), bet skambėjo skirtingai. Birbynė in C skambėjo natūraliai (taip, kaip parašytos natos). Birbynė in D skambėjo tonu aukščiau. Birbynė in G — kvarta žemiau.

Karališkos karūnos, Vengrija ir Lietuva

P. LELIS

Istoriniai Lietuvos, Lenkijos ir Vengrijos santykių bruožai

JAV vyriausybė, susitarusi su popiežium Pauliumi VI, grąžino komunistinei Vengrijos vyriausybei pirmojo Vengrijos karaliaus šv. Stepono karūną, kuri 1945 m., artinantis Raudonajai Armijai prie Budapešto, Vengrijos patriotų buvo išgabenta į Vakarų. Karui pasibaigus, ji buvo perduota okupacinei amerikiečių kariuomenei Vokietijoje. Vėliau ši brangi relikvija su priedais buvo nuvežta į JAV ir ten laikoma saugioje vietoje (Fort Knox, Ky.).

1977 m. birželio mėn. Vengrijos komunistų vadas Janos Kadar, lankydamasis Romoje, vedė derybas su popiežium dėl karūnos gražinimo.

Kodėl komunistų vadas Kadaras derėjosi ne tik su JAV vyriausybe, kuri tą karūną laikė, bet ir su popiežium? Čia atsispindi istorinė karalių vainikavimo tradicija, pagal kurią nuo krikščionybės pradžios iki 18 š. karalių tvirtinimas ir karūnų, kaip pasaulinės valdžios simbolių, įteikimas buvo popiežių jurisdikcijoje.

1001 m. popiežius Silvestras II įteikė karūną pirmajam Vengrijos karaliui Steponui (vengriškai Istvan, 997-1038 m.), kuris savo karaliavimo metu įvedė Vengrijon krikščionybę ir už tai buvo kanonizuotas (tapo šventuoju).

Kaikurie popiežiai patys uždėjo karūnas ant žymesnių pasaulinių valdovų galvų, kaip pvz. Vokietijos imperatoriaus Friedricho Barbarosos, frankų karaliaus Karolio Martelio, imperatoriaus Karolio Didžiojo. Tik Napoleonas Bonapartė neprašė popiežiaus malonės ir imperatoriaus karūną pats užsidėjo.

Ryšium su karališkoms karūnomis vertėtų prisiminti vengrų tautos istoriją, kiek ji rišasi su Lietuvos ir Lenkijos istorijomis, kurios turi daug bendrumų ir panašumų.

* * *

Nuo XIII - XV š. R. Europoje buvo tik trys didelės valstybės: Lietuva, Lenkija ir Vengrija. Nors ploto atžvilgiu Lietuva buvo iš jų didžiausia, bet gyventojų atžvilgiu mažiausia — vos 2 milijonai. Lenkija ir Vengrija turėjo maždaug po 4 mil. gyventojų. Lietuva nebuvo tautinė valstybė, nes ¾ jos gyventojų buvo ortodoksai slavai. Lenkija ir Vengrija buvo tautinės valstybės, turėjusios savo raštą, krikščionišką kultūrą.

Tų trijų valstybių politikos ir dinastiniai santykiai buvo taip susipynę, kad kaikuriais laikotarpiais buvo lyg susijungusios į vieną valstybę, valdomą vieno

karaliaus. Didieji Lietuvos kunigaikščiai buvo kartu ir Lenkijos karaliai. Trys gediminaičiai buvo Vengrijos karaliais, būtent, Vladislovas I, Jogailos sūnus, vengriškai vad. Ulaszlo I (1424-1444), žuvęs kare su turkais prie Varnos; Vladislovas II, Kazimiero jogailaičio sūnus, Ulaszlo II (1456-1516); Liudas (Lajoš), Vladislovo II sūnus (1506-1526), irgi jaunas žuvęs kare su turkais prie Mohač. Vengras Istvan Bathory 1576-1526 m. buvo didžiuoju Lietuvos kunigaikščiu ir Lenkijos karaliumi: gabus karvedys, įsteigęs Vilniuje universitetą, nors nemokėjo kalbėti nei lietuviškai, nei lenkiškai.

Lenkijoje krikščionybė buvo įvesta kiek anksčiau, negu Vengrijoje, t.y. 966 m. Lenkijos karalija įsteigė pirmasis karalius Boleslovas Narsusis 1025 m. Jam karaliaus karūną davė tas pats popiežius Silvestras II. Pirmajam Lietuvos karaliui Mindaugui karūną atsiuntė popiežius Inocentas IV 1250 m.

* * *

Vengrų tauta yra kilusi iš Azijos. Tautų kraustymosi laikotarpyje vengrai su suomiais (ugro-finiais) atsikėlė į Volgos augštupį ir įsiterpė tarp slavų. Vėliau suomiai pasistūmė į vakarus prie Botnijos, o vengrai į pietus, kur yra dabartinė Besarabija. Apie 890 m. vengrų genčių vadas Arpad atvedė vengrus prie Dunojaus, kur jie galutinai įsikūrė.

Vengrai pradėjo užpildinėti Vakarų tautas, kartu pasisavindami jų kultūrą bei civilizaciją. Arpadų dinastija valdė Vengriją 400 metų. Išmirus Arpadams 1301 m., toliau valdė rinkti karaliai. Kurį laiką valdė Anjou dinastija. Jos valdymo metu Vengrija ekonomiškai suklestėjo ir priartėjo prie Vakarų. Pirmas Anjou dinastijos karalius Karolis - Robertas valdė Vengriją maždaug Gedimino laikais, o jo sūnus Liudas I Didysis (Lajoš I) — maždaug Algirdo laikais, 1342-1370 m. Mirus paskutiniam Lenkijos Piastui Kazimierui, Liudas Didysis įpėdinystės teisėmis paveldėjo ir Lenkijos sostą.

* * *

Siame laikotarpyje vėl susiduria Lietuvos reikalai su Vengrija. Liudas Didysis paliko dvi dukteris, kurių vyresnioji Marija ištekėjo už Zigmanto Liuksemburgiečio. Jiems buvo pavestas Vengrijos sostas, o jaunesniajai Jadvygai paliktas Lenkijos sostas, jieškant jai tinkamo vyro. Lenkijos didikai, nu-

siziūrėję į didelius Lietuvos plotus, nežiūrint jaunosios princesės protestų, parinko jai vyrą DL kunigaikštį Jogailą, kuris, užimdamas Lenkijos sostą, pasižadėjo įvesti krikščionybę Lietuvoje ir sujungti ją dinastiniais ryšiais su Lenkija. Nuo to laiko Lietuvos valstybingumas pradėjo silpnėti Lenkijos naudai. Nors kunigaikštis Vytautas daug kovojo ir stengėsi Lietuvos valstybingumą atstatyti, bet jam nepavyko nuo Lenkijos atsipalaiduoti ir pasidaryti Lietuvos karaliumi.

* * *

Kaikurie mūsų patriotiškai nusiteikę istorikai daug rašė apie Lucko suvažiavimą, kuriame buvo keliamas Vytauto vainikavimo klausimas, apie imperatoriaus Zigmanto ir Jogailos pritarimą, karūnos Vytautui siuntimą, jos pagrobimą ir t.t. Kiek ten buvo tiesos, sunku pasakyti, bet, kaip dabar matome iš Vengrijos karaliaus Stepono karūnos istorijos, anais laikais karūnas įteikdavo tik popiežiai. Vytautui nei karaliaus titulo, nei karūnos popiežius nedavė dėlto, kad Lenkija buvo tam priešinga. Vytautas, užkariavęs didelius Rusijos plotus, norėjo visą Rusiją išvaduoti iš totorių jungo. Lenkai tuo tik džiaugėsi ir net rėmė 1399 m. Vytauto žygį prieš totorius, nes manė, kad jis Rusijoje nusisuks sau sprandą ir Lietuva priklausys Lenkijai. Toks lenkų svajojimas iš dalies įvyko: po žiauraus pralaimėjimo prie Vorkslės upės Vytauto autoritetas žymiai sumažėjo.

Imperatoriaus Zigmanto dalyvavimas Lucko suvažiavime turėjo kitokią tikslą, negu Vytauto karūnavimo, kaip kaikurie patriotiškai mūsų istorikai mus moko. Imp. Zigmantas buvo gudrus, aktyvus ir suktas politikas. Tapęs Vengrijos karalium 1385 m. pradėjo energingai veikti, siekdamas imperijos karūnos. Kad laimėtų popiežiaus palankumą, 1396 m. vadovavo kryžiaus karui prieš turkus, bet skaudžiai pralaimėjo. Pagaliau 1410 m. imp. Ruprechtui mirus ir kaikuriuos rinkėjus palankiai nuteikus, Zigmantas buvo išrinktas Vokietijos imperatorium. (Pagal aukso bulę, imperatorių rinkdavo septyni pastovūs rinkėjai — Brandenburgo, Bohemijos, Saksonijos, Reino palatinato ir Mainco, Triero, Koelno vyskupai).

Vėliau jis gavo Bohemijos ir Italijos karalių karūnas.

Su Jogaila Zigmantą rišo dviguba svainystė. Abiejų pirmosios žmonos — Marija ir Jadvy-

ga buvo seserys, o antrosios jų žmonos — Barbora ir Ona (iš Cilli giminės) buvo pusseserės. Su Vytautu jokių giminystės ryšių neturėjo ir buvo jam priešingas. Žalgirio mūšio metu palaikė kryžiuočius ir rėmė jų pretenzijas į Žemaitiją. Į Lucko suvažiavimą jis atvyko tartis su ten suvažiavusiais kitais valdovais, ypač su Jogaila, dėl organizavimo naujo kryžiaus karo prieš turkus, kurie visą laiką grasino Vengrijai ir Bizantijos imperijai (1453 m. turkai sumušė Bizantijos kariuomenę, užėmė Konstantinopolį, ir toji imperija nustojo egzistuoti).

Zigmantas pažadėjo Lucke Vytautui atsiųsti karaliaus karūną, bet be popiežiaus sutikimo... Vytautas, jau 80 metų amžiaus, tos karūnos nesulaukus, mirė 1430 m.

Imper. Zigmantas mirė septyneriais metais vėliau. Po jo Šv. Romos imperatorium tapo jo žentas Albertas Habsburgas, kuris po metų mirė, o imperijos sostą perėmė jo sūnus Vladislovas Posthumus (Pomirtinis). Bohemiją faktiškai valdė husitų vadas Jurgis Podebradas.

* * *

Iš vėlesnės vengrų istorijos paminėtini kaikurie žymūs jų vadai. Po jogailaičio Vladislovo I Vengriją valdė regento teisėmis garsus jų karo vadas Huniandi, o vėliau jo sūnus — gabus valstybininkas Motiejus Korvinas (1458-1490). Jo valdymo metu Vengrija ekonomiškai ir kultūriškai suklestėjo.

Paskutiniam jogailaičiui Liudui žuvus su visa kariuomene prie Mohač, Vengrija užėmė turkai ir valdė ją 175 metus. Turkai pasodino į sostą savo globotinį Joną Zapolją, kuris turėjo giminystės ryšius su Lietuva ir Lenkija. Jo sesuo Barbora buvo DLK ir Lenkijos karaliaus Žygimanto II pirmoji žmona, o jis pats buvo vedęs antrosios Žygimanto žmonos — Bonos Sforza dukterį Izabele.

Turkai nevisą Vengriją buvo užėmę — siauras, ilgas ruožas prie Austrijos sienos liko neokupuotas. Tam kraštui valdyti karalius skyrė Austrijos imperatorius. Tokiu būdu Vengrija susirišo su Austrijos Habsburgais.

Po Vienos išvadavimo iš turkų apgulimo 1683 m. visa Vengrija buvo išvadauta iš turkų jungo ir surišta dinastiniais ryšiais su Austrijos imperija.

Vengrija niekad monarchijos neatsisakė. Po I D. karo ją valdė regento teisėmis adm. Horthy, o karaliui atstovavo šv. Stepono karūna.

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

SKAITYTOJAI PASISAKO

Gerb. Redaktoriumi

Teikitės paskelbti šita (kiek pajėgiau švelnesni) laiškelį. Jis gal ir nelinksmas, bet – teisingas. Faktai tikri ir nieko neužgauna. Pajėgiau išvengti visokio koliojimosi, kuris iš dūšios veržėsi.

Žinau, kad tas nieko negelbės, bet dauguma tautiečių supras tiesa.

Jūs labai gerbiat
Jonas Markevičius
Klaipėdos Atvadavimo Dalyvis

DIDELIO VYRO VALIA IR GALIA

“M.L.” Nr. 5 skaitėme V. Anastacio lietuvių skundą ir daugelis traukėme pečiais: ko čia skūstis didvyrių darbais. Tik džiaukimės ir didžiukimės, kad esame didvyrių tautos ainiai. Džiaukimės, kad viena tokį šilkabalsį (jo paties žodis) turim ir S. Paulio lietuvių tarpe Turime. Džiaugiamės, kad net dantys griekši.

Jau 30 metu, kai šitą didvyrį turime savo tarpe. Jis čia atvyko, kaip tikras didvyris. Iš stoties paskambino a.a. Konsului ir pareikalavo surasti jam rūmus įkurdinimui ir automobilio, šeimai ir rumus nuvežti. Aišku, senelis pasipiktino. Nei pastogės surado, nei automobilio sirguliuojančiai šeimai iš stoties paimti nepasiuntė. Didvyris pats susirado ir rūmus ir automobilį.

Praslinkus kuriam laikui, mūsų didvyris vėl kreipiasi į a.a. Konsulą, kad jam išduotų Technikos daktaro laipsnį pažymėjimą. Gaila, bet ir čia jis turėjo doktorauti be konsulo pažymėjimo. Dabar jau

tūžmastis, kaip tručyzna apėmė mūsų didvyrio širdį. Pasiskolinęs iš Zelinos šiuočiaus 2 ylas, pradėjo badytis, lyg jautis kreivu ragu: iš dešinės į kairę ir iš kairės į dešinę.

Nusibodo. Buvo kuriam laikui aprimes. Laukė progos, kuri greit atsirado: atvyko Tėvai Jėzuitai. ant kurių užsėdo be ylos ir kitų didvyrio ginklų.

Didvyrius seka liaudis. Taip ir mūsų nusekė, su jo fabrikuotais skundais net iki Kūrijos. Pylė atsišaukimus savo (ir ne savo) vardu į kitų kraštų lietuvių spaudą. Purvai tiško į padanges, kilo lyg astronautų raketos. Ramūs ir kuklūs žmogeliai šauke mitingus ir viešai (publičnai) garbino didvyrio žygius. To rezultate, Tėvai Jėzuitai buvo išpašolvoninti iš Lituhanijos gatvės, pagaliau, net ir iš Brazilijos.

Didvyris pūtėsi, bet nesprogo, kaip ta varlė. Griebėsi iš užnugario kramtyti Zeliną. Tėvus S. Sekėsi. Jo ŽODIS, kaip ta raketa, apskrido pasaulį. Net Roma sudrebėjo nuo jo visagalingo žodžio. Didvyris gėrėjosi ir didžiavosi savo žygiais, kurie buvo verti jeigu ne ordino, tai bent geros kapos rykščiu. Per keleta metu žvalgėsi, kur toliau bežygiuoti? Sulaukėm: didvyriškai griebėsi už pakarpos Dr. J. Basanavičiaus Mokyklos Rėmėjų Būrelį, kuris gvoltu ėmė šaukti. Nėo adianta, tautiečiai, nes mūsų didvyris eina per kitų skausmus į garbę. Nors visas pasaulis protestuotų, planetos byrėtų, ugniakalniai jūsų viloje liepsnotų – didvyris savo tikslą pasieks. Jis dabar turi valia ir galia, galia ir valia. Jūs užkimsite bešaukdami, kad esate apiplėšiami, o jis, prie alučio putojančio, tik tyčiosis iš jūsų. Geriau užčiaupkite marmuzes ir kaskite pamatus naujai mokyklai. Šita jau eis slūžyti į žydams ir pagonims, kaip Rašte pasakyta.

Todėl sušukime 3 kart valio mūsų didvyriui.

Gili užuojauta V. Anastacio lietuviams.

J. Markevičius

MIRŠTA ANT MOTINOS RANKŲ...

*Marilene, Marilene.
Uma rosa floriu –
De repente murchou –
Uma dor explodiu –
O encanto quebrou
A jovem vida
Tão pouco vivida.. –*

Menu aš tą mergytę – kaip per miglas. Birutė Polišaitytė Ramos turėjo dvi dukrytes, tamsiomis akutėmis, papūrusiomis tamsiomis garbanomis, ir jos kaip dvi grakščios lėlytės, smulkiais žingsneliais prabėgdavo pro susirinkusius, kai lietuviai ateidavo pasveikinti Lietuvos konsulą Aleksandrą Polišaitį Vasario 16-tosios proga.

Vaisės būdavo smagios, nes šeiminkai rūpindavosi, kad svečiai jaustųsi jaukiai.

Tada ir teko susipažinti su Al. Polišaičio šeima, jo žavia dukra Birute Ramos ir tomis žaviomis anūkėmis – Silvinia ir Marilene, kurios kaip ženbenkštėlės prasmukdavo prie motinos, kartais sustodavo ir spoksodavo į kurio nors “jsilinksminusio” svečio veidą ir nusijuokusios kažkur dingdavo..

Taip jos visiškai pradingo iš mano pažinties iki šios skausmingai, nesuprantamai įvykusios Birutės šeimos tragedijos.

Šaunias dvi dukreles išauginusi, motina galėjo džiaugtis, kad abi baigė augštuosius mokslus ir ruošėsi dukros formatūrai. Bet. . pačiu triumfaliniu momentu Marilene miršta ant motinos rankų. –

Mirtis tykoja iš pasaly.. atplėšia nuo motinos ir sesers savo auką ir nešasi ją ten pas Praamžių, pas senelį Aleksandrą.

.. Mamyte, aš matau roju..’ – buvo paskutiniai mergaitės žodžiai, kaip teko nugirsti pasakojant.

Šviesiu angelu, rožių glėbiu nešina, skais-ti siela prigludo prie pasiilgusio senelio. Jis myluoja jos skaistų veidelį ir sūpauja savo pasiilgimo glėbyje: “Tu nesi viena ir niekada neliksi. Čia mus šildys tavo motinos ilgesys ilgai ilgai..

Tebūnie ramus poilsis mirusiai, o Motinai, sesutei ir Močiutei gili užuojauta ir pagarba –

Halina Mošinskienė ir šeima

ŠV. KAZIMIERAS JI PASIKVIETĖ PAS SAVE

MOTIEJUS TAMALIŪNAS, šv. Juozapo Vyrų Brolijos pirmininkas, mirė šv. Kazimiero parapijos dešimtmečio minėjimo dieną, kovo 5-tąją.

Kiek atsigavęs po pirmojo paralyžiaus smūgio, MOTIEJUS, viltin-gai nusiteikęs, išsitarė jį belankantiems šv. Kazimiero parapijos kunigams: “Pasiimkite mano namuose padėtus muzikos instrumentus ir organizuokite šv. Kazimiero orkestrą.. Tikiuosi, kad ir aš dar pagrosiu, o gal net ir padiriguosiu..’

Taip ar kitaip išėjo.

Šv. Kazimieras, kaip tik savo šventės rytą, pakvietė pas Dievą tą dosnųjį savo orkestro “grojiką” ir “dirigentą”.

Iškeliavo į amžinybę ne vienas, o lydimas To, kuris yra Kelias ir Gyvenimas. Jo paskutiniai žodžiai, sako, buvo kreipiamasis į žmoną: ‘Duok man Viešpatį’. Ir iškeliavo su Kristumi.

Melskis už mus visus, Motiejau; o mes tavęs neužmiršim, kaip daug nusipelnusio ir visų mylimo Tautos ir Bažnyčios Darbuotojo.

• Gimimas svetur ir Lietuvon ne-grįžimas dar nereikia nebuvimo lie-tuviais. Esmingiau yra ne tai, kur gimta, o iš ko gimta ir dėlto – kuo gimta. J. GIRNIUS

MŪSŲ ŽINIOS

ŠV. KAZIMIERO ATLAIDAI

Kovo 5-tą dieną šv. Kazimiero parapija šventė savo Patrono metinę šventę bei parapijos įsteigimo 10-metį.

Šventėje dalyvavo ne tik daug parapiiečių (kai kurie iš labai toli – net iš Santos), o ir regioninis vyskupas, Dom Luciano, bei saleziečių, Pe. Legal.

Būtų įdomu ir malonu, jei pačią šventę, ypač šventės įspūdžius, aprašytų kas nors iš dalyvių.

Tad platesnis šventės aprašymas ir išgyventi įspūdžiai paliekami sekanciam ML numeriui.

Religinis pasiruošimas šv. Kazimiero šventei Gavėnios - atsiuvinimo dvasioje gražiai vyko įvairiose vietovėse, nors aišku, nepasižymėjo dideliu dalyvių skaičiumi. Daug kas, matyt, ypač iš mūsų vyrų, vis dar laukia... Velykų (kada vyksta didesnis susigrūpavimas, kunigai yra labiau užimti, ir lieka mažiausia laiko savo sąžinei išplauti).

VILA ZELINA

Gražų pavyzdį davė Palangos skautai, šv. Kazimiero, Lietuvos jaunimo ir jos skautų ypatingo globėjo, šventėje pravedę prasmingą susikaupimo popietę. Tatai įvyko gamtoje, p. V. Banio sode ly, prie lietuviško kryžiaus ir baseino. Čia jie apsvarstė ir pergyveno Evangelijoje aprašytą aklojo iš prigimties pagydymą kaip tik prie Siloės tvenkinio. O paskui, nors ir lynojo, tam pačiam lauke priėjo ir išpažinties – nuplovė ir savo dvasios dulkes.

Visi dėkingi p.p. Baniams už tokį svetingumą.

Panašų susikaupimo vakarą bažnyčioje turėjo ir suaugusieji (beveik vien tik moterys) ketvirtadienį prieš atlaidus.

MOOCA

Mookos apylinkės lietuviai apmąstė atsivertimo reikalą ir malonę visą savaitę prieš šventę praveddami susikaupimo valandą sekmadienį, tuoj po Mišių, mažojo parapijos salėje.

VILA ANASTÁCIO

Susikaupimo vakaras vyko šeštadienį Dr. J. Basanavičiaus mokyklos salėje. Ypač blogas oras ne iš vieno pareikalavo ir ypatingo pasišventimo. Bet žmonės tatau mielai priėmė kaip atgailą – ir gražiai dalyvavo susikaupime rekolekciuose.

CASA VERDE

Casaverdiečiai turi gražią N.S. das Dores – Sopulingosios bažnyčios koplyčią ir net salę. Ten ir vyko pasiruošimo tridienis.

BOM RETIRO ir MOINHO VELHO

kruopščiai paruoštas ir jaukiai, pamaldžiai praėjęs šv. Kazimiero šventei pasiruošimo vakaras, su gausiais dalyviais, vis labiau įtikina, kad tokie maldingi pobūviai šeimose turi gilią prasmę ir yra labai svarbūs.

Didi padėka rengėjams, o ypač svetingiems šeiminkams: ONAI RUDŽIŪTEI ir MAGDALENAI POVILUI BUITVIDAMS.

SANTOS, S. VICENTE, GUARUJÁ, PRAIA GRANDE, CIDADE OCEAN ir kitų apylinkės vietovių lietuviai turės savo ŠV. KAZIMIERO ŠVENTĘ bei PASIRUOŠIMĄ VELYKOMS kovo (marčo) 12 dieną sekmadienį, 10 val., "Casa Pia" patalpose (Santos, Embaré, Av. Epitácio Pessoa, 139, prie šv. Antano bazilikos).

Taip pat bus paminėti LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS 60-tieji metai.

Tenykščiai skaitantieji ML prašomi pranešti ir kitiems tautiečiams.

Būtų gerai, kad toje vis gausėjančioje pajūrių tautinėje kolonijoje atsirastų daugiau ML prenumeratorių, nes "TAUTOS JĖGA VIENYBĖJE" ir savos spaudos skaityme.

Gal atsiras ir ML įgaliotinis; be to, galėtų susilipdyti ir vietinės BL Bendruomenės skyrius, jungiantis ten pastoviai gyvenančius kaip ir kitus – savaitgaliais ten atostogaujančius.

Sekmadienį kovo (marčo) 12 d. PAMALDAS UŽ TĖVYNĘ praves kun. Pranas Gavėnas, šv. Kazimiero asmeninės lietuvių parapijos klebonas.

Tad iki malonaus pasimatymo (organizacinė komisija)

JAČANA

Antrą mėnesio sekmadienį (kovo 12 d.) Mišios bus laikomos Teresės Kudrevičienės šeimos intencija.

Pramatytas piknikas - išvyka į lietuvių sodybą Atibajoj šį sekmadienį neįvyks. Išskyla yra nukeliama į balandžio 9 d., tuo tarpu kovo 12 d. visi esate kviečiami į tėvo J. Bružiko mirties metinių mišias šv. Kazimiero parapijos koplyčioje 16 val.

MŪSŲ MIRUSIEJI

Šv. Kazimiero šventės rytmetį po ilgos ligos, iškeliavo į amžinybę Motiejus TAMALIŪNAS, 69 metų amžiaus. Gimė Garliavoj, 1908 m., per Marijos Dangun Ėmimo šventę.

Didelis lietuviškos spaudos mylėtojas ir rėmėjas, vienas iš ML steigėjų, Šv. Juozapo Brolijos pirmininkas ir pavyzdinai savo šeimai atsidavęs tėvas, paliko gedule Mūsų Lietuvą, 30-se jos metinėse, paliko liūdinčią Šv. Juozapo Vyrų Broliją ir savo gražią šeimą: žmoną Oną, sūnų Algirdą, per ligą net keletą kartų atskridusį iš Porto Alegre, dukras Oną ir Aldoną, žentus ir anūkus, ilgai su juo gyvenusį Kostą Ališauską, gimines ir bičiulius.

Sekmadienio pavakarėj kun. S. Šileika atlaikė namuose prie kars-to šv. Mišias, iškeldamas Jo didelį pamaldumą į Švč. Sakramentą ir sekančią dieną palydėjo į Quarta Parada kapines.

Septintos dienos Mišios bus laikomos V. Zelinos bažnyčioje kovo 11 d., šeštadienį 7,30 val. ryto.

Nuoširdi užuojauta šeimai ir giminėms iš abiejų lietuviškų Parapijų kunigų, iš Vyrų Brolijos ir iš ML Redakcijos bei Administracijos.

Iškeliavus amžinybėn mūsų ilgamečiui pirmininkui

A. A. MOTIEJUI TAMALIŪNUI

liūdesio valandoje reiškiamo širdingą užuojautą žmonai Onai, sūnui Algirdui su šeima, dukterims su šeimoms, anūkui Kostui Ališauskui ir bendrai visiems giminėms.

Šv. Juozapo Vyrų Brolija

Ilgos ligos išbandytam

A. A. MOTIEJUI TAMALIŪNUI

iškeliavus į Tėvo namus, liūdinčią žmoną Oną, sūnų Algirdą su šeima, dukteris Oną ir Aldoną su šeimomis bei visus gimines giliai užjaučiame ir kartu liūdime

Matelionių ir Barbaro šeimos

ATA

NELSONUI BALTRUŠIUI

staiga mirus, liūdesio prislėgtiems tėvams Onai ir Motiejui bei sesutei Eidei reiškiamo gilią užuojautą

C. Verde lietuviai

JAUNI SVEČIAI

Svečiavosi V. Zelinoj (pas Margilus) iš Urugvajaus MINDAUGAS MAČANSKAS ir LEONARDAS ŠLEIVYS.

• Stiprių žmonių esame reikalingi, nes stovime prieš didelį uždavinį – nesunykti trąša svetimuosiuose, o išsiskleisti pasaulyje Lietuvos žiedu, kuriant dvasinės erdvės Lietuvą.

DR. J. GIRNIUS

FÁBRICA DE GUARDA-CHUVAS

Guarda chuvas de todos os tipos, para homens, senhoras e crianças. Mini-sombrinhas, tipo italiano e alemão.

Vicente Vitor Banyš Ltda.

Inscr. Estadual: 104.519.617

C.R.C.80.882.909/001

R. Coelho Barradas, 104
V. Prudente

Fones:274.0677 - (Res.274.1886)
São Paulo

MŪSŲ ŽINIOS

Šv. Juozapo Šventės proga kovo 19 (Verbų Sekmadienį) 12 val. (tuoj po sumos) Jaunimo namuose Šv. Juozapo Bendruomenė rengia

PIETUS

ir kviečia visus lietuvius dalyvauti. Pakvietimus įsigyti iš anksto. (Prie įėjimo nebus galima gauti). Kadangi rengėjai nesiekia pelno, o tik nori sudaryti progą pabendravimui, tai įėjimas kainuos tik 50 kruzeirų.

Pakvietimų galima gauti klebonijoje 63-59-75, pus p.p. Tatarūnus 273-57-99, V. Bacevičių 63-94-43, V. Vosylių 273-57-40, P. Šimonių 63-49-38, P. Butrimavičių 272-14-89.

Iki malonaus susitikimo.

Šv. Juozapo Bendruomenės Valdyba

LIETUVIŲ KATALIKŲ ŠV. JUOZAPO BENDRUOMENĖS NARIAMS

Šių metų kovo mėnesio 19 dieną (Verbų Sekmadienį) 15 val. Jaunimo Namuose šaukiamas "ordinarinis" ir "extraordinarinis" visuotinis narių susirinkimas.

Programoje:
Valdybos pranešimas
Revizijos komisijos pranešimas ir Bendruomenei priklausančių skylių nuosavybės dokumentų reikalai.

Visų narių dalyvavimas būtinas. Nariai prašomi iki susirinkimo užsimokėti nario mokestį.

Vyt. Bacevičius
sekretorius

kun. J. Šeškevičius
pirmininkas

ŠV. JUOZAPO ŠVENTĖS

proga vietos Vyskupas Dom Luciano Mendes Almeida laikys šv. Mišias Vila Zelinos bažnyčioje kovo 18 dieną, šeštadienį, 19 val. ir 30 min.

Lietuviškai šv. Juozapo šventė bus minima sekmadienį, kovo 19, sumos metu. Po sumos bus Šv. Juozapo bendruomenės organizuojami pietūs. 15 val. Šv. Juozapo Bendruomenės Visuotinis Narių susirinkimas.

JAUNIMAS I AUKŠTASIAS MOKYKLAS

'Palangos' skautai, o taip pat visa lietuvių kolonija, sveikina į augštesnes ar aukštąsias mokyklas įstojusį lietuvišką jaunimą, ypač gyvai pasireiškiančius skautų gretose, kaip skautai vyčiai:

- KLAUDIJUS BUTKUS (faculd. de Engenharia de Mogi)
- ROBERTAS SALDYS (faculd. de Engenharia de Mauá)
- FLAVIJUS BACEVIČIUS ir MARCELO ČERNIAUSKAS (ETI — Escola Técnica Indus-

Lietuviškai kalbanti

Vyrų — moterų — vaikų
gydytoja

DRA. HELGA HERING
médica

HOMENS—SENHORAS
CRIANÇAS

Av. Eulina, 99—V. Sta. Maria
(Skersgatvis ties nr. 2214, Av. Deputado Emílio Carlo-Bairro do Limão)

Tel.: 220-0439 / 266-3569

A.A. TĖVO BRUŽIKO METINĖS

PENKTOSIOS A.A. TĖVO JONO BRUŽIKO, SJ. MIRTIES METINĖS BUS MINIMOS KOVO 12 DIENA, MOOKOJE, ŠV. KAZIMIERO PARAPIJOJE.

8 val.: MIŠIOS UŽ T. BRUŽIKĄ, UŽPRAŠYTOS MOKOS MALDOS AP-MO MOTERŲ.

16 val.: MIŠIOS UŽ T. BRUŽIKĄ IR MIRUSIUS JO BENDRADARBIUS, UŽPRAŠYTOS ŠV. JUOZAPO VYRŲ BROLIJOS.

Prieš Mišias bus giedama dalis rožančiaus.

trial Lauro Gomes)
— ARTŪRAS PAVILIONIS (Escola Técnica Getulio Vargas)

ML ir jų vardus; tik reikia, kad kas nors praneštų

Sveikiname ir kitus, siekiančius augšto mokslo ir reikšmingos profesijos. Mielai įdėsime į

• Kas bėga nuo lietuviškos spaudos, bėga nuo savo tautos

SEMANÁRIO NOSSA LITUÂNIA

MŪSŲ LIETUVAI

Caixa Postal 4421
01000 São Paulo, SP.

Diretor responsável
VYTAUTAS BACEVIČIUS

Redige: Equipe Editorial
Administrador: Stanislao Šileika

METINĖ PRENUMERATA: 150 kr. GARBĖS PRENUMERATA: 700 kr. Paskiro numerio kaina: 3,00 kr. Užuojautos ir sveikinimai nuo 60 kr. pagal didumą. Dėl kitų skelbimų tartis su administracija. Čekius rašyti: "Stanislao Šileika" vardu.

Straipsnius ir korespondenciją redakcija taisy, pertvarko savo nuožiūra. Neaudoti raštai gražinami tik autoriui prašant. Pavarde pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia redakcijos ir leidėjų nuomonę. Už skelbimų kalbą ir turinį redakcija neatsako. Laikraštis spausdinamas pirmadienį; vietinės žinios ir pranešimai 9-10 puslapiams redakcijai įteiktini nevēliau kaip iki sekmadienio vakaro.